

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego**

Warszawa, dnia 20 lipca 2011 r.

**Pan
Michał Strąk
Dyrektor
Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy**

KNO-4110-03-01/2011
R/11/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz.1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolowała funkcjonowanie Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego (*Biblioteka*) w latach 2009 – 2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 15 lipca 2011 r., stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie funkcjonowanie Biblioteki w latach 2009-2010, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności: prawidłowe prowadzenie gospodarki finansowej, wykorzystanie dotacji podmiotowych i celowych ze środków organizatora – Samorządu Województwa Mazowieckiego oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, prawidłowe udzielanie zamówień publicznych, realizowanie zadań zgodnie z celami statutowymi, podejmowanie działań mających na celu zapobieganie spadkowi liczby czytelników oraz wypożyczeń, pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, udzielanie bibliotekom publicznym pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej oraz sprawowanie nadzoru merytorycznego nad bibliotekami tworzącymi sieć biblioteczną na terenie województwa mazowieckiego i powiatu warszawskiego.

W 2009 r. Biblioteka uzyskała przychody w wysokości 17.546,5 tys. zł, a w 2010 r. 16.452,4 tys. zł. Koszty działalności Biblioteki w 2009 r. wyniosły 19.193,4 tys. zł, a w 2010 r. 18.629,5 tys. zł. W 2009 i 2010 r. Biblioteka zatrudniała odpowiednio: 250 i 248 pracowników, w tym 160 i 159 na stanowiskach bibliotekarskich, pracujących na 150 etatach, z czego wykształcenie wyższe bibliotekarskie posiadało 75 bibliotekarzy (47%). Biblioteka zapewniała w 2009 r. 361, a w 2010 r. 374 miejsc dla czytelników, w tym 59 przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych (16%). W latach 2009-2010 Biblioteka realizowała projekt pn. *Mazowiecki System Informacji Bibliotecznej*, mający na celu stworzenie w Internecie jednolitego systemu informacji o zasobach bibliotek woj. mazowieckiego, zwiększenie liczby bibliotek z dostępem do Internetu i stworzenie ponad 150 punktów dostępu do Internetu na terenach zagrożonych wykluczeniem technologicznym i informacyjnym.

Podstawą gromadzenia zbiorów były egzemplarze obowiązkowe, które Biblioteka otrzymywała od wydawców na podstawie ustawy z dnia 7 listopada 1996 r. o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych (Dz. U. Nr 152, poz. 722, ze zm.), stanowiące około 90% wpływów wydawnictw zwartych (książek) i około 95% wydawnictw ciągłych, a ponadto wpływy z darów, wymiany międzybibliotecznej oraz zakupów.

NIK wskazuje na niewielką liczbę zbiorów specjalnych zgromadzonych w formie materiałów audiowizualnych (w tym książki mówionej - audiobooków) i dokumentów elektronicznych. Na koniec 2010 r. materiały audiowizualne liczyły 9.691 jednostek (8,8% zbiorów specjalnych), a dokumenty elektroniczne 655 jednostek (0,6% zbiorów specjalnych), w tym audiobooki 3.012 jednostek, z czego 2.545 zapisanych na taśmach magnetofonowych (84,5%), a 467 na płytach CD (15,5%).

W ocenie NIK niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszanie się liczby zarejestrowanych czytelników oraz liczby wypożyczeń i udostępnień księgozbioru. O ile w 2010 r. w stosunku do 2009 r. liczba zarejestrowanych czytelników, którzy przynajmniej raz w roku skorzystali z usług Biblioteki spadła o 239 czytelników (w 2009 r. - 27.677, a w 2010 r. - 27.438 czytelników), to ilość wypożyczeń zmniejszyła się o 15% (2009 r. wypożyczono 52.234, a w 2010 r. 44.450 woluminów). Również liczba udostępnień na miejscu w 2010 r. spadła o 8% w stosunku do 2009 r. (w 2009 r. 197.728, a w 2010 r. 182.610 woluminów).

Zadania wojewódzkiej i powiatowej biblioteki publicznej na terenie woj. mazowieckiego i powiatu warszawskiego Biblioteka realizowała zgodnie z przepisami art. 20 ust. 1 i art. 20a ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, ze zm.).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: nieterminowego złożenia rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego, funkcjonowania Kolegium Biblioteki, ujęcia w rozliczeniu dotacji celowej dokumentów finansowych wystawionych po upływie terminu określonego w umowie o przyznaniu dotacji oraz ewidencjonowania materiałów bibliotecznych.

1. Biblioteka złożyła do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego roczne sprawozdanie finansowo-ekonomiczne z wykonania planu finansowego Biblioteki na dzień 31 grudnia 2010 r. w dniu 19 maja 2011 r., tj. po upływie obowiązującego terminu (do 28 lutego 2011 r.).

W dniu 25 lutego 2011 r. Biblioteka przekazała do ww. Urzędu sprawozdanie finansowo-ekonomiczne z wykonania planu finansowego w formie mailowej, które nie zostało zatwierdzone przez Dyrektora Biblioteki i Głównego Księgowego. Nieterminowe złożenie sprawozdania stanowiło naruszenie art. 265 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.).

2. Stwierdzono, że Kolegium Biblioteki powołane 28 sierpnia 2008 r., złożone z pięciu pracowników Biblioteki, do którego zadań należy rozpatrywanie spraw związanych z rozwojem Biblioteki i czytelnictwa, planami działalności i organizacją Biblioteki - działało bez aktualnego Regulaminu Kolegium, co było niezgodne z § 12 ust. 5 statutu Biblioteki, stanowiącego załącznik do uchwały Nr 442/XLIII/99 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 22 września 1999 r., ze zm., Kolegium odbyło tylko jedno posiedzenie w 2009 r., natomiast w 2010 r. nie odbyło żadnego posiedzenia.
3. Stwierdzono, że w rozliczeniu dotacji celowej otrzymanej ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, złożonym 21 grudnia 2010 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego ujęto pięć rachunków do umów o dzieło na opracowanie wstępu do katalogu wystawy oraz przygotowanie i wygłoszenie referatów na XX Sesji Varsavianistycznej poświęconej postaci prezydenta S. Starynkiewicza na łączną kwotę 4,1 tys. zł (w tym 3,5 tys. zł sfinansowano z dotacji) wystawionych 8 grudnia 2010 r., tj. po upływie terminu na wystawianie dokumentów finansowych (do 7 grudnia 2010 r.).

Było to niezgodne z § 1 ust. 3 umowy nr 3/M/KP.DU.II/D10 z dnia 24 czerwca 2010 r. zawartej z Województwem Mazowieckim na dofinansowanie realizacji pięciu zadań w wysokości 70 tys. zł.

4. Nieprawidłowości w ewidencjonowaniu materiałów bibliotecznych polegają na prowadzeniu ewidencji materiałów bibliotecznych na podstawie nieaktualnej Instrukcji, stanowiącej załącznik do zarządzenia Dyrektora Biblioteki nr 2/2004 z dnia 9 stycznia 2004 r., która nie jest zgodna z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. Nr 205, poz. 1283).

Ponadto w ww. zakresie stwierdzono:

- 1) nienadanie przez Dyrektora Biblioteki regulaminu komisji skontrolnych, co stanowiło naruszenie § 32 ust. 3 i § 35 ust. 2 ww. rozporządzenia,
- 2) przeprowadzanie w 2009 i 2010 r. skontrolnych przez komisje skontrolne złożone z osób nie powołanych do komisji skontrolnych zarządzeniem Dyrektora Biblioteki nr 2/2005 z dnia 8 lutego 2005 r.,
- 3) niesporządzenie protokołu w sprawie ubytków dla materiałów wycofanych ze zbiorów w wyniku selekcji oraz nie wpisania braków bezwzględnych do ewidencji ubytków, co stanowiło naruszenie § 17 ust. 2 pkt 2 lit. b i § 34 ww. rozporządzenia,
- 4) wykreślenie braków bezwzględnych ze zbiorów na podstawie pięciu protokołów komisji w sprawie selekcji księgozbioru bez akceptacji i decyzji Dyrektora Biblioteki, co stanowiło naruszenie § 17 ust. 1 ww. rozporządzenia,
- 5) wpisaniu do rejestru ubytków i wykreślenia ze zbiorów biblioteki 19 braków bezwzględnych nut bez sporządzenia protokołu ubytków, co było niezgodne z § 17 ust. 2 pkt 2 lit. b ww. rozporządzenia.

Ponadto uwagi NIK dotyczą działalności Rady Naukowej Biblioteki oraz komputerów dostępnych dla czytelników i komputerów dla czytelników z dostępem do Internetu.

Od dnia 10 grudnia 2009 r. w Bibliotece działała Rada Naukowa, statutowy organ inicjujący, opiniotwórczy i doradczy w zakresie działalności naukowej Biblioteki (wcześniej Dyrektor Biblioteki pomimo posiadanych uprawnień Rady nie powołał). Stwierdzono, że w latach 2009-2010 Rada Naukowa nie podjęła żadnej uchwały w zakresie realizacji statutowych zadań, a w 2010 r. w ogóle nie odbyła posiedzenia, co było niezgodne z § 13 ust. 4 i 5 statutu Biblioteki.

W 2009 r. Biblioteka dysponowała 306, a w 2010 r. 308 komputerami, z czego tylko 49 (16%) było dostępnych dla czytelników. Do Internetu posiadało dostęp ogółem

241 komputerów (2010 r. - 243), a jedynie z 14 mogli korzystać czytelnicy (6%), co wynikało z warunków lokalowych i braku środków finansowych na zakup sprzętu komputerowego.

* * *

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) składanie rocznych sprawozdań z wykonania planu finansowego w terminach zgodnych z przepisami o finansach publicznych,
- 2) podjęcie działań w celu zwiększenia aktywności działania Kolegium Biblioteki, w szczególności w zakresie zadań związanych z rozwojem Biblioteki i czytelnictwa,
- 3) rozliczanie dotacji celowych na podstawie dokumentów finansowych, wystawionych w terminach określonych w umowach o przyznaniu dotacji,
- 4) dostosowanie regulacji wewnętrznych w zakresie ewidencji materiałów bibliotecznych do obowiązujących przepisów oraz ewidencjonowanie materiałów bibliotecznych zgodnie z tymi przepisami,
- 5) rozważenie możliwości zwiększenia ilości komputerów dostępnych dla czytelników, w tym z dostępem do Internetu.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.